

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ГРИНЕНКО АНДРІЙ ИВОЛОДИМИРОВИЧ

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

051 «Економіка» (Прикладна економіка)
(галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат на здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва,
торгівлі та прикладної економіки Надія ПИЛИПІВ

Рецензент:

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів
Роман ЦУР

Захист відбудеться «27» грудня 2023 р.

Дипломну роботу надано до захисту «02» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____

Надія ПИЛИПІВ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та поняття системи економічної безпеки підприємства	6
1.2. Принципи та завдання формування системи економічної безпеки підприємства	13
1.3. Напрями формування економічної безпеки на підприємстві	21
Висновок до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ДОЛИНСЬКОМУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОМУ АГРОЛІСГОСПІ	30
2.1. Організаційно-економічна характеристика Долинського спеціалізованого агролісгоспу	30
2.2. Діагностика зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства	32
2.3. Діагностика рівня економічної безпеки Долинського спеціалізованого агролісгоспу	38
Висновок до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	48
3.1. Організація управління системою економічної безпеки підприємства	48
3.2. Механізм реалізації управління економічної безпеки в умовах євроінтеграції	55
3.3. Розробка механізму вдосконалення системи функціонування економічної безпеки підприємства	61
Висновок до розділу 3	65
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасній ситуації питання економічної безпеки постають особливо актуальними, оскільки підприємства працюють в умовах різноманітних зовнішніх і внутрішніх ризиків, а жорстка конкуренція в економічному середовищі таїть у собі багато загроз. Така ситуація вимагає від суб'єктів корпоративного управління побудови комплексної системи з метою підвищення рівня економічної безпеки.

Оцінка питань економічної безпеки країн, регіонів і підприємств останнім часом набуває особливого значення. Проте, незважаючи на велику зацікавленість науковців і практиків в країні та за кордоном, варто зазначити, що наявний прогрес зосереджується переважно на різних аспектах національної та регіональної безпеки, і менше стосується питань економічної безпеки підприємств.

Узагальнюючи погляди багатьох авторів, серед актуальних проблем економічної безпеки підприємств, які потребують вирішення, можна виділити такі, як відсутність впевненості у виборі складових економічної безпеки бізнесу, також існують значні труднощі у формальному описі динамічних характеристик підприємств з точки зору забезпечення економічної безпеки, пов'язані з роллю нестабільних факторів, труднощі у визначенні складу критеріїв оцінки різних складових економічної безпеки. Окрім вище зазначеного слід зауважити, що в країні бракує загальноприйнятих методик оцінки рівня складових економічної безпеки підприємств, оскільки методи, визнані в закордонній практиці, не завжди застосовні до ситуації української економіки. Тому питання економічної безпеки підприємств потребує комплексного підходу, реалізація якого є складним і трудомістким завданням, що і зумовлює актуальність проведеного дослідження.

Дослідженням теоретичних засад фінансово-економічної безпеки займалися багато вчених. Науковий внесок у розвиток теорії фінансово-економічної безпеки та організації системи управління фінансово-

економічною безпекою, методів і засобів взаємодії з іншими її складовими зробили такі вчені, як Л. Абалкін, О. Барановський, І. Бланк, М. Білик, Т. Васильців, В. Геєць, А. Козаченко, Т. Лоурі, А. Ляшенко, Б. Мізюк, В. Мунтіян, О. Новикова, В. Пономарьов, В. Сенчагов, В. Шликов, Й. Шумпетер, Л. Шемаєва, та багато інших. Проте ще існує ряд питань щодо теоретичних та практичних основ формування системи економічної безпеки підприємства в сучасних умовах, що і зумовлює проведення даного дослідження.

Теоретичні і прикладні засади формування системи економічної безпеки підприємства

Метою роботи є створення теоретичних засад і розробка практичних пропозицій для забезпечення засад формування системи економічної безпеки підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних **завдань**:

- визначити економічна сутність та поняття системи економічної безпеки підприємства;
- висвітлити принципи та завдання формування системи економічної безпеки підприємства;
- показати напрями формування економічної безпеки на підприємств;
- висвітлити організаційно-економічну характеристику Долинського спеціалізованого агролісгоспу;
- провести діагностику зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства;
- висвітлити діагностика рівня економічної безпеки Долинського спеціалізованого агролісгоспу;
- показати механізм реалізації управління економічної безпеки в умовах євроінтеграції;
- адаптувати розробка механізму вдосконалення системи функціонування економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є система економічної безпеки Долинський спеціалізований агролісгосп.

Предметом дослідження є набір теоретичних і прикладних засад формування системи економічної безпеки підприємства Долинський спеціалізований агролісгосп.

У дипломній роботі використовувалися наступні **методи дослідження**: аналітичний, індексний, балансовий, графічний, економіко-математичний, систематизації та узагальнень, статистичний, індукції та дедукції.

Запропоновані та обґрунтовані у роботі механізми управління маркетинговою діяльністю підприємства можуть бути використані на практиці вітчизняними підприємствами .

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, та пропозицій. Загальний обсяг роботи 78 сторінки. Робота містить 16 рисунків, 6 таблиць. Список використаних наукових джерел нараховує 60 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі **«Теоретичні основи формування системи економічної безпеки підприємства»** висвітлено економічну сутність та поняття системи економічної безпеки підприємства, визначено принципи та завдання формування системи економічної безпеки підприємства, систематизовано напрями формування економічної безпеки на підприємстві.

У науковому середовищі переважають різні погляди на визначення поняття «економічна безпека підприємства» – від звуженого тлумачення терміна, що стосується захисту інформації, до більш розширеного ресурсного підходу, який передбачає розгляд «економічної безпеки підприємства». Безпека як стан найбільш ефективного використання всіх корпоративних ресурсів.

Узагальнюючи наведені науковцями визначення, можна визначити економічну безпеку підприємства як комплексну категорію, що розглядає, крім вимоги суб'єкта господарювання до ефективного використання ресурсів, запобігання ризикам, пов'язаним із ендогенним та екзогенним характером у діяльності підприємства, прагнення до економічного розвитку, а також запобігання розвитку сталого підприємства.

Багато авторів стверджують, що систему економічної безпеки підприємства доцільно розглядати як окрему систему, яка суттєво відрізняється за своїми принципами.

На основі досліджень, проведених вітчизняними та зарубіжними науковцями, визначено основні складові системи економічної безпеки будівельних організацій. Ці компоненти пропонується класифікувати як об'єкти, суб'єкти.

У другому розділі **«Аналіз стану економічної безпеки на Долинському спеціалізованому агролісгоспі»** визначено організацію процесу забезпечення економічної безпеки підприємства, систематизовано принципи побудови показників ефективності економічної безпеки

підприємства, обґрунтовано доцільність витрат на формування економічної безпеки підприємства.

У процесі проведення дослідження було висвітлено організаційно-економічну характеристику Долинського спеціалізованого агролісгоспу. Суб'єкт господарювання здійснює рубки, пов'язані з лісгосподарськими роботами. Під час рубок заготовлюються дрова, які потім продаються населенню та соціальній сфері.

На економічну безпеку Долинського спеціалізованого агролісгоспу впливають як зовнішні (прямі та непрямі), так і внутрішні загрози.

З метою аналізу та діагностики впливу непрямих факторів зовнішнього середовища визначають оцінку спрямованості впливу, оцінку ступеня впливу фактора та загальну оцінку впливу фактора на підприємство. Використовуючи цей підхід, можна визначити вплив кожного фактора, порівняти вплив групи факторів, виявити загрози та можливості, а також оцінити загальний ступінь впливу середовища на бізнес. Слід зазначити, що вплив факторів можна оцінити як на регіональному рівні, де підприємства здійснюють господарську діяльність, так і на рівні України в цілому.

Визначивши сильні та слабкі сторони та зваживши чинники за ступенем їх важливості, керівництво Долинського спеціалізованого агролісгоспу може вплинути на ті функціональні сфери, які вимагають негайного втручання або можуть почекати, або які можуть скористатися перевагами розробки корпоративної стратегії.

У третьому розділі **«Вдосконалення механізму функціонування системи економічної безпеки підприємства»** висвітлено механізм реалізації управління економічної безпеки в умовах євроінтеграції, процедуру розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства, а також організацію управління системою економічної безпеки підприємства.

На рівні підприємства економічна безпека представлена забезпеченням нормальної та стабільної роботи підприємства та запобіганням витоку інформації. Основною метою піклування про економічну безпеку компанії є

сприяння довгостроковому розвитку шляхом підтримки високого рівня фінансової стабільності компанії та захисту її фінансово-економічних інтересів як від внутрішніх, так і зовнішніх загроз.

Найефективнішу структуру системи економічної безпеки можна визначити, проаналізувавши всі функції, що забезпечують економічну безпеку, і виділивши з усього комплексу ті, які найбільш ефективно відповідають видам діяльності підприємства.

Система економічної безпеки вважається особливою та має відносно автономний, локальний компонент управління в Долинському спеціалізованому агролісгоспі. Адміністрування економічної безпеки компанії повинно базуватися на визначених принципах і методах і підтримуватися окремими функціями управління. Реалізація зазначених принципів під час управління економічною безпекою Долинського спецлісгоспу призведе до досягнення поставлених цілей та виконання поставлених завдань.

ВИСНОВКИ

У науковому середовищі переважають різні погляди на визначення поняття «економічна безпека підприємства» – від звуженого тлумачення терміна, що стосується захисту інформації, до більш розширеного ресурсного підходу, який передбачає розгляд «економічної безпеки підприємства». Безпека як стан найбільш ефективного використання всіх корпоративних ресурсів.

Узагальнюючи наведені науковцями визначення, можна визначити економічну безпеку підприємства як комплексну категорію, що розглядає, крім вимоги суб'єкта господарювання до ефективного використання ресурсів, запобігання ризикам, пов'язаним із ендогенним та екзогенним характером у діяльності підприємства, прагнення до економічного розвитку, а також запобігання розвитку сталого підприємства.

Багато авторів стверджують, що систему економічної безпеки підприємства доцільно розглядати як окрему систему, яка суттєво відрізняється за своїми принципами.

На основі досліджень, проведених вітчизняними та зарубіжними науковцями, визначено основні складові системи економічної безпеки будівельних організацій. Ці компоненти пропонується класифікувати як об'єкти, суб'єкти.

Об'єкт і суб'єкт системи забезпечення економічної безпеки підприємства нерозривно пов'язані між собою. Метою всієї системи є підтримка стабільного економічного стану компанії в сьогоденні та майбутньому. Конкретними об'єктами захисту є ресурси: фінансові, матеріальні, інтелектуальні, кадрові та інші.

Система економічної безпеки в кожній компанії індивідуальна, її повнота та ефективність базується на законодавчій базі, що діє в державі, обсягах ресурсів, технічних знань та фінансової відданості керівників

компанії, розумінні кожним працівником важливості безпеки бізнесу, а також досвід співробітників служби безпеки компанії.

Формулювання, впровадження та постійне вдосконалення адаптивної системи економічної безпеки дозволить сформувати низку захисних реакцій для підтримки сталого функціонування та розвитку підприємств в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Питання економічної безпеки починаються зі створення бізнесу. На підприємствах повинні створюватися підрозділи (відділи, служби, відділи) управління економічною безпекою, керівництво діяльністю яких здійснюють керівники, які в свою чергу підпорядковуються керівнику підприємства.

У процесі проведення дослідження було висвітлено організаційно-економічну характеристику Долинського спеціалізованого агролісгоспу. Суб'єкт господарювання здійснює рубки, пов'язані з лісгосподарськими роботами. Під час рубок заготовлюються дрова, які потім продаються населенню та соціальній сфері.

На економічну безпеку Долинського спеціалізованого агролісгоспу впливають як зовнішні (прямі та непрямі), так і внутрішні загрози.

З метою аналізу та діагностики впливу непрямих факторів зовнішнього середовища визначають оцінку спрямованості впливу, оцінку ступеня впливу фактора та загальну оцінку впливу фактора на підприємство. Використовуючи цей підхід, можна визначити вплив кожного фактора, порівняти вплив групи факторів, виявити загрози та можливості, а також оцінити загальний ступінь впливу середовища на бізнес. Слід зазначити, що вплив факторів можна оцінити як на регіональному рівні, де підприємства здійснюють господарську діяльність, так і на рівні України в цілому.

Визначивши сильні та слабкі сторони та зваживши чинники за ступенем їх важливості, керівництво Долинського спеціалізованого агролісгоспу може вплинути на ті функціональні сфери, які вимагають негайного втручання або можуть почекати, або які можуть скористатися перевагами розробки корпоративної стратегії.

Тому керівництву Долинського спеціалізованого агролісгоспу не вистачає часу для своєчасного прийняття рішень у вкрай нестабільній ситуації, коли внутрішня і зовнішня ситуація змінюється досить швидко, тобто зміни відбуваються швидше, ніж підприємство може на ці зміни відреагувати. Тому готувати розчин необхідно при надходженні слабких сигналів із зовнішнього середовища. У міру збільшення інформації про сигнал можна вживати різні контрзаходи.

Оцінку рівня економічної безпеки Долинського спеціалізованого агролісгоспу проводимо за методикою здійснення оцінки рівня економічної безпеки застосовуючи системний підхід і алгоритм, котрий містить п'ять етапів.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) вказує на достатність ресурсів Долинського спеціалізованого агролісгоспу, котрі можуть використовуватися для погашення його поточних зобов'язань. На Долинського спеціалізованого агролісгоспу показник загальної (сукупної) ліквідності (покриття) в 2020-2022 рр. мав значення більше рекомендованого. Аналіз цього показника дає можливість робити оптимістичні прогнози щодо зростання рівня ліквідності Долинського спеціалізованого агролісгоспу та рівня економічної безпеки, навіть незважаючи на те, що була негативна динаміка впродовж 2020-2022 рр.

Простежується також збільшення коефіцієнтів зносу основних засобів та коефіцієнтів оновлення основних засобів Долинського спеціалізованого агролісгоспу в динаміці, тому стає доцільним залучення банківських коштів в фінансових інвестицій і вигляді кредитів для збільшення діяльності товариства. Беручи до уваги сьогоденний стан економіки України через військовий напад росії та відсутність можливості залучення необхідних коштів, стає зрозумілим, що завчасне проведення аналізу майнового стану Долинського спеціалізованого агролісгоспу дасть можливість своєчасно реагувати на кризові явища сьогодення і забезпечити високий рівень економічної безпеки господарства.

На рівні підприємства економічна безпека представлена забезпеченням нормальної та стабільної роботи підприємства та запобіганням витоку інформації. Основною метою піклування про економічну безпеку компанії є сприяння довгостроковому розвитку шляхом підтримки високого рівня фінансової стабільності компанії та захисту її фінансово-економічних інтересів як від внутрішніх, так і зовнішніх загроз.

Найефективнішу структуру системи економічної безпеки можна визначити, проаналізувавши всі функції, що забезпечують економічну безпеку, і виділивши з усього комплексу ті, які найбільш ефективно відповідають видам діяльності підприємства.

Система економічної безпеки вважається особливою та має відносно автономний, локальний компонент управління в Долинському спеціалізованому агролісгоспі. Адміністрування економічної безпеки компанії повинно базуватися на визначених принципах і методах і підтримуватися окремими функціями управління. Реалізація зазначених принципів під час управління економічною безпекою Долинського спецлісгоспу призведе до досягнення поставлених цілей та виконання поставлених завдань.

Для сучасної економіки України характерний процес аналізу ринку пов'язаний з негативними наслідками війни, фінансово-економічною кризою, складною і великою структурою інституційного середовища, переплетенням і складністю ринкових процесів, зовнішнього і внутрішнього середовища. Саме всі ці фактори можуть стати каталізатором виникнення небезпек у різних сферах діяльності компанії. Без належного контролю ці фактори можуть призвести до кризових ситуацій. Важливо створити унікальний механізм забезпечення економічної безпеки в усіх ситуаціях компаній, включаючи всі можливі сценарії.

Для забезпечення економічної стабільності на всіх рівнях Долинський спеціалізований агролісгосп має структурувати та поєднувати складові системи економічної безпеки. Основні етапи постійного моніторингу рівня

економічної безпеки підприємства було систематизовано та подано у дослідженні.

Слід пам'ятати, що у процедурі забезпечення економічної безпеки бізнесу під час воєнних дій має бути задіяна як держава, так і власник, шляхом створення відповідного механізму. Сьогодні держава відіграє значну роль у цих процесах.

Створення служби безпеки підприємства має специфічні завдання, кожен суб'єкт господарювання має унікальний набір параметрів і властивостей, які є специфічними для його діяльності. Проте можна виділити процедуру створення системи економічної безпеки.

Правильно побудована служба безпеки підприємства може скоротити ці збитки на 70-90%, а витрати на створення служби безпеки становлять 5-10% від загального збитку. Таким же чином визначається ефективність служби безпеки підприємства. Щоб досягти цього, необхідно вивчити прогресування збитків і оцінити очікувану економію відносно витрат на підтримку безпеки компанії.

Як задокументовано, Долинський спеціалізований агролісгосп потребує допомоги зовнішніх суб'єктів економічної безпеки (державних чи недержавних) у формі договорів, де визначаються обов'язки кожної сторони, а більші організації мають можливість створити власну службу економічної безпеки. Можливий комбінований варіант, при якому, залежно від наявних ресурсів, частину завдань виконуватимуть самі суб'єкти безпеки, а інші – сторонні особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / О. І. Барановський. – К.:Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 759 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека: монографія. / О.І. Барановський. – К.:Фенікс, 2012. – 338 с.
3. Білик М. Д. Роль стабільної діяльності підприємств у їх фінансовій безпеці. Формування ринкових відносин в Україні. 2008. № 8(83). С. 129-133.
4. Большотенко І.В. Принципи організації системи економічної безпеки суб'єктів аудиторської діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2014. Вип. 5, ч. 2. С. 36-40.
5. Бригінець О. О. Правове забезпечення фінансової безпеки України: автореф. дис. д-ра юрид. наук. Ірпінь, 2017. 41 с.
6. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів : Арал, 2015. – 386 с.
7. Васильців Т. Г. Пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки малого і середнього підприємництва: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Гуменюк А. М. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2014. – 248 с.
8. Воротін В.Є. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети / В.Є. Воротін, В.С. Куйбіда, Е.М. Лібанова. – К.:НІСД, 2013. – 820 с.
9. Гаруст Ю. В., Мельник В. І. Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Суми: Видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2019. 256 с.
10. Герасимчук З.В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення: монографія/ З.В. Герасимчук, Н.С.Вавдіюк. – Луцьк: Надстир'я, 2014. – 244 с.

11. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищих навчальних закладів / О.О.Гетьман, В.М. Шаповал. – К. : Центр навчальної літератури, 2015. – 488 с.
12. Голюков С. Проблеми забезпечення податкової безпеки України. Економічна наука. 2017. № 15. С. 62–64.
13. Грибіненко О. М., Шагоян С. М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 22, Ч. 1. С. 98–100.
14. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л. І. Донець, Н.В. Вашенко. – К.: ЦУЛ, 2014. – 240 с.
15. Дячков, Д., Потапюк, І., Капран, І. (2021). Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*, (24). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173>
16. Економічна безпека : підручник / авт. кол. ; за ред. О.Б. Жихор, О.І. Барановського. Київ : УБС НБУ, 2015. 467 с.
17. Економічна безпека підприємства: підручник / [Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б., Керницька М.І., Гук О.В., Шимечко Г.І., Живко М.О.]. Київ, Алерта, 2011. 704 с.
18. Економічна безпека підприємства: підручник / за ред. А. М. Дідик. Львів: ТЗОВ «Видавнична група «Бухгалтер України», 2019. 624 с.
19. Економічна енциклопедія: в 3-х томах / за ред. Л. І. Молдована. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. Т. 1. 864 с.
20. Єрмошенко М.М. Фінансовий менеджмент: курс лекцій / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Стороженко. — К.: НАУ, 2012. — 506 с.
21. Заблодська І.В. Доцільність дослідження проблем економічної безпеки. URL : kneu.edu.ua/userfiles/ec_pidpr_th_pr_4/5/Zablodska.doc
22. Захаров О.І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: навч. посібник / О.І. Захаров, П. Я. Пригунов. – К.: КНТ, 2013. – 257 с.

23. Зось-Кіор М.В., Дячков Д.В., Павлик Р.В. Система економічної безпеки підприємства: поняття, принципи, сутність Держава та регіони, Серія: Економіка та підприємництво, 2019 р., № 5 (110). С. 103 – 109.

24. Іванова Н.С. Сучасні принципи забезпечення ефективної системи економічної безпеки підприємства. URL : <http://www.ru.if.ua/depart/Finances/resource/file/3б./2011-2/Іванова.pdf>

25. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.

26. Іващенко О.В. Системи фінансово-економічної безпеки підприємства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer28/51.pdf>

27. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко- правовий аспект : навч. посібник. / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2014. – 432 с.

28. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2005. 432 с.

29. Каркавчук В. В. Аналіз системи фінансової безпеки підприємства / В. В. Каркавчук // Вісник Львівського національного університету. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2014. –№ 38. – С. 90-94.

30. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємства. – К.:Знання, 2012 – 369 с.

31. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент / Г. І. Кіндрацька. – К. : Знання, 2013. – 366 с.

32. Коваленко О.В. Підходи до визначення поняття економічної безпеки підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 1 (01). С. 65-72.

33. Ковальов Д.С. Економічна безпека підприємства / Д.С. Ковальов, Т.М. Сухорукова // Економіка України. – 2013. – № 10. – С.48-53.

34. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М.

Ляшенко. — К.: Лібра, 2013. — 280 с.

35. Колодяжна І. В., Букріна К. А. Економічна безпека в системі сталого функціонування підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23(1). С. 135–140.

36. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text)

37. Коробчинский А.Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства. URL : http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/APE/2009_4/41-45.pdf

38. Лекарь С. Правове регулювання економічної безпеки в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 12. С. 186–191.

39. Лисенко М.С. Бенчмаркетинг як один із методів забезпечення економічної безпеки підприємства. Економіка, управління, фінанси: теорія та практика : зб. наук. праць. Хмельницький, 2013. С. 53–54.

40. Ліпкан В., Максименко Ю. Націобезпекознавство: проблеми формування категорійно-понятійного апарату. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 8. С. 7-11.

41. Логутова Т.Г., Нагаєвський Д.І. Економічна безпека підприємства: сутність, завдання та методи забезпечення. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2011. Т. 2. С.204-207.

42. Лопатка К. А., Шаранова Ю. Г. Економічна безпека як економічна категорія: огляд наукових публікацій. Економічний простір. 2019. № 148. С. 5–18.

43. Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність : монографія. Херсон : Гельветика, 2018. 632 с.

44. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / В.М. Геєць та ін. Харків : ІНЖЕК, 2006. 240 с.

45. Мунтіян В. І. Економічна безпека України: монографія / В. І. Мунтіян. – К. : Вид-во КВІЦ, 2010. – 464 с.

46. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посіб / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко. – К.: Правова єдність, 2013. – 544 с.

47. Основи економічної безпеки : підручник / О.М. Бандурка та ін. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2003. 236 с.

48. Пономаренко А.І. Система економічної безпеки фірми. Шлях України до економічної безпеки : матер. наук.-практ. конф., м. Харків, 14 квітня 2006 р. Харків, 2006. 302 с.

49. Пономаренко В.С., Кавун С.В. Концептуальні основи економічної безпеки : монографія. Харків : Видавництво ХНЕУ, 2008. 256 с.

50. Правдивець О. Економічна безпека, як найвища функція держави. Вчені записки Університету «КРОК». 2022. № 2 (66). С. 40–43.

51. Правове забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Білоус В.Т., Бригінець О.О., Драган О.В., Касьяненко Л.М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 428 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 164).

52. Пристемський О. С. Місце економічної безпеки підприємництва в системі національної безпеки країни. Вісник Одеського національного університету. 2013. Вип. 4/3, т. 18. С. 67-69.

53. Пристемський О. С. Основи формування економічної безпеки. Таврійський науковий вісник. 2013. Вип. 86. С. 302-306.

54. Пристемський О. С., Гривківська О. В., Сакун А. Ж. Теоретичні та методологічні аспекти економічної безпеки підприємств. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) №1(47), 2023. URL:

<https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/40964/1/10.313882519-884X-2023-47-106-115.pdf>

55. Реверчук Н.Й. Економічна безпека в Україні: держави, фірми, особи: навч. посіб. / Н.Й. Реверчук, Я.Й. Малик, І.І. Кульчицький. – Львів: ЛФ МАУП, 2011. – 192 с.

56. Сасенко М. Г. Стратегія підприємства: підручник – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 390 с.
57. Судакова О.І. Формування системи управління економічною безпекою підприємництва. Економіка: проблеми теорії та практики. 2007. Т. 8. Вип. 231. С. 1652–1661.
58. Сухоруков А. І. Сучасні проблеми фінансової безпеки України : монографія / А. І. Сухоруков. – К: НІПМБ, 2014. – 117 с.
59. Сухоруков А.І., Мошенський З.С., Петрук О.М. Національна економічна безпека. Житомир : Рута, 2010. 384 с.
60. Ткач С.М. Система економічної безпеки: регіональний аспект. URL : www.rusnauka.com /4_SND_2012/4_100344.doc.htm
61. Фоміна М. В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика : монографія / М. В. Фоміна. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2013. – 141 с.
62. Хлістунова Н. В. Фінансові ризики і платоспроможність підприємств / Н. В. Хлістунова // Актуальні проблеми економіки. – 2013.– № 7(25). – С. 63-68.
63. Шарий Л.В. Напрями забезпечення та основні складові економічної безпеки. Європейський вектор економічного розвитку. 2011. № 2(11). С. 263–270.
64. Шемаєва Л. Г. Забезпечення економічної безпеки підприємства на основі управління стратегічною взаємодією із суб'єктами зовнішнього середовища: монографія / Л. Г. Шемаєва. – Київ, 2012. – 357 с.
65. Ятюшева Л.С. Економічна безпека держави: підручник / Л.С. Ятюшева, Е.А. Олейникова. – К.:Кондор, 2012. – 302 с.